

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-03-10

Diarienummer 4536/17

Handläggare: Magnus

Jäderberg/Trafikkontoret/GBGStad

Telefon: 031-3682523

E-post: magnus.jaderberg@trafikkontoret.goteborg.se

Svar på yrkande från (MP), (S) och (V) om att utreda kommunal samordnad varudistribution

Förslag till beslut

I trafiknämnden

1. Trafiknämnden förklarar uppdraget att genomföra en förstudie kring hur kommunal samordnad varudistribution kan införas i staden (TN 2017-10-26, § 326) för fullgjort.

Sammanfattning

Trafiknämnden gav 2017-10-26 § 326 trafikkontoret i uppdrag att utreda kommunal samordnad varudistribution. Kommunal samordnad varudistribution innebär att kommunen samordnar sina leveranser av varor såsom livsmedel, kontors- och förbrukningsmaterial, sjukvårdsartiklar och lek- och läromedel.

Trafikkontoret har tagit fram en förstudie kring hur samordnad varudistribution kan hanteras i Göteborg. I förstudien finns en handlingsplan där det framgår vilka åtgärder som staden behöver vidta.

Förstudien utgår från en kostnads-nyttoanalys som visar effekterna av att särskiljande vara och transport vid ett upphandlingsförfarande (inköp- och upphandlingsförvaltningen). Följande effektmål kan då uppnås:

1. Färre antal lastbilar i trafiken.
2. Lägre emissioner genom miljökrav på lastbilar.
3. Ökat antal lokalproducerade livsmedel.

Förstudien har genomförts med stöd av inköp- och upphandlingsförvaltningen, Intraservice och flera stadsdelsförvaltningar gällande inhämtning av data (livsmedel och övriga varor) som underlag för fordonssimuleringar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En kommun till skillnad från ett företag har inte bara företagsekonomiska räkenskaper att ta ställning till utan även samhällsekonomiska nyttor. För Göteborg med en viss trängselproblematik, behöver minskad miljöbelastning och ökad tillgänglighet i trafiken räknas in som samhällsnytta i en ekonomisk kalkyl vid införande av samordnad varudistribution.

Den ekonomiska bedömningen hanteras i en kostnads-nyttoanalys som beskrivs i rapporten med erfarenhet från andra kommuner, där kostnader ingår för förändrade upphandlings-, inköps- och organisationsprocesser.

Konceptet är en förändrad affärsmodell från som det är idag fri leverans där transporten ingår som ett påslag i varans pris, till att varuleveranser sker till en terminal för samlastning och därefter distribution i ett gemensamt fordon till mottagande enheter.

Samordnad varudistribution utgår från att vara och transport sker i två separata upphandlingar med möjlighet att ställa specifika miljökrav på leveranser till mottagande enheter. Att upphandla varor och transporter separat optimerar stadens varuflöden.

Studien utgår från godstransportdelen i en kommunövergripande studie av att införa samordnad varudistribution inom Göteborgs stad. Metodiskt bygger studien på simuleringar med ruttoptimering och indata från intraservice av ett nuläge med 7 leverantörer av livsmedel och 6 leverantörer av övriga varugrupper, där samtliga leverantörer använder egna fordon för distributionen.

Vid införande av samordnad varudistribution gällande Göteborgs stads egna varuleveranser visar simuleringar med samma indata att antal fordonskilometer minskar med 54 procent och antal fordon minskar med 56 procent. I absoluta tal innebär detta en minskning med antal fordon per dag från 41 till 18.

Bedömning ur ekologisk dimension

Att minska antal lastbiltransporter med mer än hälften är inte bara en kostnadsbesparing vid en upphandling utan är också en miljövinst i form av minskade emissioner. Vidare öppnar konceptet upp för en ökad tydlighet och stringens för Göteborgs Stad att ställa miljökrav på de upphandlade transporterna. I dagens upphandling blir inte detta lika tydligt och kraftfullt i och med att transporten ingår i varans pris.

Samordnad varudistribution möjliggör också att uppnå målen för den nationella livsmedelsstrategin genom att öka andel lokalproducerade livsmedel i offentliga upphandlingar. Studien visar på en direkt koppling till det arbete som gjorts inom Stadslandet, ett regionalfondsprojekt (2017–2019) som ett led i Göteborgs Stads hållbarhetsarbete. Trafiknämndens uppdrag tangerar mål och inriktning av det arbete som gjorts inom Stadslandet för nya former av koldioxidsnål ekonomi och innovativ affärsutveckling.

Vid samordnad varudistribution tas transporten bort som ett krav vid upphandling, där krav på distribution till mottagande enheter utgör det största handelshindret för lokala producenter att delta i stadens livsmedelsupphandlingar. Ett annat område som kommit upp är Sveriges låga självförsörjningsgrad av livsmedel kopplat till kris- och beredskapsfrågor. Sveriges självförsörjningsgrad ligger runt 50 procent, dvs hälften av allt livsmedel som konsumeras importeras. Göteborgs stad kan främja utvecklingen genom att möjliggöra för lokala producenter att delta i stadens upphandlingar, där godstransportfrågan är central, genom leveranser till en terminal istället för till stadens mer än 1 000 kök.

Bedömning ur social dimension

Samordnad varudistribution bidrar till ökat kapacitetsutnyttjande i den dagliga verksamheten genom effektiviseringar i stadens varuförsörjningskedja. En samdistribution främjar då även personalens arbetsmiljö genom effektiviseringar i inköpsprocessen med ett resurstillskott i tid genom färre och tydligare tidsfönster för varuleveranser, samt bidrar till ökad trafiksäkerhet på skolgårdar och förskolor.

Förhållande till styrande dokument

Göteborgs Stads Miljöprogram, Handlingsplan för miljön 2018–2020

Bilagor

1. Förstudie samordnad varudistribution – Godstransporters miljöbelastning vid varuleveranser inom Göteborgs Stad
2. Protokollsutdrag TN 2017-10-26, § 326
3. Yrkande från (MP), (S), (V) 2017-10-26 § 326

Ärendet

Trafiknämnden gav 2017-10-26 § 326 trafikkontoret i uppdrag att utreda kommunal samordnad varudistribution.

Trafikkontoret har tagit fram en förstudie kring hur samordnad varudistribution kan hanteras i Göteborg. I förstudien finns en handlingsplan där det framgår vilka åtgärder som staden behöver vidta för att genomföra en samordnad varudistribution.

Beskrivning av ärendet

Inom Göteborgs stad sker dagligen transporter av livsmedel, kontors- och förbrukningsmaterial, sjukvårdsartiklar och lek- och läromedel som upphandlas med ramavtal, direkt från varuleverantörer (avsändare) till stadsdelarnas enheter (mottagare). Göteborgs stads upphandling och inköp av varor sker med affärsmodellen fri leverans, där transporten ingår som ett dolt påslag av varans pris.

En samordning av kommunens egna godstransporter är inget nytt fenomen. Borlänge införde samlastning i ett kluster samarbete med angränsade kommuner redan 1999. Innovationen blev kallad Borlängemodellen som innebar att kommunen frångick den tidigare affärsmodellen med fri leverans och att transporttjänsten upphandlades av ett lokalt åkeri. Inom Göteborgs Stad har frågan utretts sedan 2005. I dag har över 40 kommuner infört samordnad varudistribution där resultaten visar att antalet inleveranser till mottagande enheter minskar med mellan 50 och 80 procent.

Förvaltningens bedömning

Trafikkontoret har visat genom förstudien att det finns påtaglig samhällsnytta med samordnad varudistribution. Trafiknämnden har ingen egen rådighet i ärendet utan det är främst ett inköp- och upphandlingsförfarande för hela Göteborgs Stad.

Trafikkontoret anser att kommunfullmäktige bör ta ställning till om ett övergripande projekt ska genomföras inom Göteborg Stad gällande kommunal samordnad varudistribution. Kontoret bedömer det vara klokt att börja med livsmedel i och med att vinsterna är störst inom denna produktkategori. För att projektet ska vara möjligt att genomföra gällande både struktur och omfattning föreslår trafikkontoret att följande nämnder deltar: inköps- och upphandlingsnämnden (projektledare), kommunstyrelsen (projektdeltagare), trafiknämnden (projektdeltagare) samt relevanta funktioner inom stadsdelsnämnderna i dess nuvarande utformning eller motsvarande funktioner i framtida organisation (projektdeltagare). Avvägningen bör ske mot stadens övriga prioriteringar och bedömningen bör göras om insatsen i form av personella resurser står i relation mot de positiva effekterna vid ett införande.

Kerstin Elias

Kristina Lindfors

Avdelningschef

Trafikdirektör